

Ekonomika projekta vetrne elektrarne na Volovji rebri

V prejšnji številki Snežnika so bili v prispevku Gregorja Kovačiča *Vetrna elektrarna, park in razvoj občine* predstavljeni razvojno ekonomski pogledi na predviden projekt gradnje vetrne elektrarne na Volovji rebri. Prav je, da širši javnosti dodatno osvetlimo nekatere manj znane finančne vidike omenjenega projekta. Poglejmo dejstva.

Inštalirana moč ene vetrnice bi znašala 0,85 MW, na 29 stolpov skupno torej 24,65 MW moči. Ob polnem obratovanju vse leto bi VE dala 215,9 GWh. Ker bi elektrarna obratovala s polno močjo, le kadar je hitrost vetra ugodna (pogosto sploh ne piha ali pa piha preveč), izkoristek ne bi mogel biti 100%. Če predpostavimo, da bi omenjena elektrarna delala s 23 % izkoristkom (to pomeni obratovanje s polno močjo približno 2000 ur na leto), bi dala na leto 49,7 GWh energije. Verjetno pa je tudi ta podatek daleč od realnosti, saj recimo vetrne elektrarne na Danskem, ki slovi po ugodnih konstantnih vetrovih, delajo le z 22,2 % izkoristkom, v Nemčiji pa celo le z 16,8 % izkoristkom (*EurObserver 2007*). Upoštevaje, da je letna proizvodnja električne energije v Sloveniji 13.289 GWh (*ELES*), bi VE Volovja reber predstavljala zgolj 0,37 % delež.

Proizvodnja elektrike iz vetrnih elektrarn je neekonomična, zato jo države povsod izdatno subvencionirajo. V Sloveniji bi to uredili z visoko zajamčeno odkupno ceno proizvedene energije. Proizvajalci bi elektriko iz VE državi prodajali po ceni 60 EUR za MWh, čeprav elektrika takšne kvalitete na trgu ni vredna več kot 25 EUR za MWh. Razliko bi pokrili davkoplačevalci, saj gre za posredno zmanjšanje državnega proračuna na račun manjšega dobička javnega podjetja ELES. Po izračunih dr. Mihaela Tomšiča z Inštituta Jožef Stefan bi ob predpostavljeni letni proizvodnji 49,7 GWh subvencija na letnem nivoju znašala 1.740.000 EUR. To pomeni velikanski vložek denarja, ki bi imel za posledico neposredno uničenje Volovje rebri.

Seveda bi vetrna elektrarna »voljni« občini Ilirska Bistrica prinesla tudi določeno finančno korist, vendar pa dejstva kažejo, da je občina v tej igri velikih investicij in subvencij zgolj postranski igralec, pa čeprav drži škarje in platno v svojih rokah. Investitor Elektro Primorska d. d. in Občina Ilirska Bistrica sta se dogovorila (*Notarski zapis z dne 1. 3. 2007 sporazuma med Elektro Primorska d. d. in Občina Ilirska Bistrica*), da bo investitor občini plačal rento v višini 1750 EUR na leto po stolpu, plačljivo vnaprej za obdobje 20 let. Za 29 stolpov, kolikor jih ima sedaj gradbeno dovoljenje, pomeni to v seštevku znesek 1.015.000 EUR, oziroma 50.750 EUR na letnem nivoju. V omenjenem sporazumu je sicer naveden znesek 1.645.000 EUR, kar sicer ustreza 47 vetrnicam, kolikor jih je bilo planirano na začetku projekta, tako da ni čisto jasno, ali to pomeni povišanje rente po drogu. Investitor se je zavezal tudi, da bo v turistične namene rekonstruiral dva italijanska bunkerja (kaverne).

V razvojnem pogledu je renta za občino Ilirska Bistrica zgolj tek na kratke proge, saj bi s postavitvijo VE na Volovjo reber uničili njeno najperspektivnejšo razvojno priložnost – vrhunsko naravo. Območje je bilo namenjeno za ustanovitev Regijskega parka Snežnik. Z modro razvojno politiko bi država lokalnim prebivalcem lahko zagotovila desetine delovnih mest na področju okoljskega turizma in upravljanja parka – in to z manjšimi finančnimi vložki, kot bi znašala subvencija za elektriko iz VE Volovja reber (glej primer Narodnega parka Bavarski gozd). Občina bi lahko denar za naravovarstvene projekte črpala iz sredstev Evropske Unije, kot to počnejo v sosednji občini Cerknica, kjer je Notranjski regijski park s projekti za obdobje treh let

pridobil 1.704.000 EUR, oziroma 568.000 EUR letno. Notranjski regijski park trenutno zaposluje 8 ljudi različnih strok.

Država očitno nima jasno začrtane energetske in okoljske politike. Na območje Volovje rebri skuša na račun zmanjševanja emisij toplogrednih plinov pripeljati vetrno elektrarno in s tem uničiti najboljšo naravo. Ker je veter nestalni vir proizvodnje električne energije, potrebuje vedno stalni rezervni vir, saj drugače vnaša nestabilnost v državni energetski sistem. Na tak način tako ne bi dosegli zmanjšanja proizvodnje iz t. i. umazanih virov. Vendar država ima vse mehanizme, da poseže na področje zmanjševanja emisij toplogrednih plinov. Z dobro zastavljeno strategijo bi s približno enakimi vložki, kot bi znašala subvencija za proizvedeno električno energijo na območju Volovje rebri lahko dosegla znatno boljše učinke. Če bi država recimo vsakemu slovenskemu gospodinjstvu podarila po eno varčno žarnico, bi s tem v Sloveniji prihranili 81,8 GWh električne energije na leto. To je bistveno več, kot bi bila letna proizvodnja elektrike v VE Volovja reber (49,7 GWh). Strošek nakupa varčnih žarnic bi bil bistveno nižji, kot bi bila subvencija za obratovanje vetrne elektrarne. S tem denarjem bi lahko subvencionirali gradnjo individualnih manjših vetrnic za potrebe oskrbovanja posameznih kmetij, gospodinjstev, subvencionirali postavljanje sončnih celic, zmanjševali toplotne izgube na objektih, z izobraževanjem stimulirali ekonomičnejšo rabo električne energije v gospodinjstvih in še in še. S tem bi privarčevali tudi uporabniki in plačniki električne energije. Vendar tu je zanka, manj kot porabimo, manj denarja preide v državni proračun.

Matjaž Primc, univ. dipl. ekon.